

SLOVENSKI UČITELJ

1913

VERI

OMIKI

UZGOJI

GLASILO SLOVENSKIH KRŠČANSKIH
UČITELJSKIH
IN KATEHETSkih DRUŠTEV

ŠTEV. 4. LETNIK XIV.

TISKA KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

Vsebina:

	Stran
Spominščice na prijateljev grob. (Janko Grad)	73
Cerkveno leto in mladina. (A. Čadež)	76
Srednje šole in Marijine kongregacije. (X. Y.)	78
Dobra volja — pot do spoznanja. (Liga 9)	82
Veliki spomini: 313 — 1813 — 1913. (A. S. M.)	83
Zažiganje kadila. (A. Č.)	85
Katehetski vestnik	87
Učiteljski vestnik	90
Vzgoja	93
Raznoterosti	94
Slovstvo in glasba	96
Razpis učiteljskih služb. (Na ovitku.)	

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 krone. (Naročnina in članarina za „Slomškovo zvezo“ 5 kron; naročniki-člani „Društva slovenskih katehetov“ plačajo tudi 5 kron.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **Fr. Jaklič**, nadučitelj, drž. in dež. poslanec.
Natisnila Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec**.

SLOVENSKI UČITELJ

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih
===== in katehetskíh društev. =====

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slov. katehetov“.

Letnik XIV.

V Ljubljani, 15. aprila 1913.

Štev. 4.

Janko Grad:

Spominščice na prijateljev grob.

Bilo je dne 4. aprila 1908. Košana se je ravno pripravljala, da drugi dan dostojno sprejme novega župnika Karla Lenasija. Popoldanski odmor smo porabili za igro pred šolskim poslopjem. Kar se prismejlja proti vasi gospod z brevirjem v eni in s palico v drugi roki in se ustavi med nami. Bil je novi župnik g. Karel. Že v Šmihelu, kjer je poprej služboval, sva se spoznala. »No, zdaj sem pa tukaj,« reče smehljaje. Začudimo se, saj je imel šele drugi dan priti. — »Veste, premehkega srca sem in pretežko bi mi bilo slovo od ljubih Šmihelcev; zato sem pa kar tiho odšel, pa molil sem po poti za svoje prejšnje in nove farane.«

Krepak pozdrav od mladine in učiteljstva, — ljubeč njegov nasmeš, pa je odšel po vasi proti župnišču. Niso mu zapeli v slovo šmihelski zvonovi in niso mu doneli v pozdrav košanski zvonovi. Tiho in skromno je prišel, ne, padel je v faro. »Še noben gospod niso tako prišli v Košano,« so mi tožili farani, ko jih je tako prehitel. Tak je bil prihod gospoda Karla v Košano.

In začelo se je delo — velikansko delo za dušni in telesni blagor Košancev. Delo, katero so opravljali včasih trije duhovniki, dva pa vedno, je izvrševal g. Karel sam. »Tudi celo noč v spovednici, samo pridite!« to je bil njegov klic faranom. Vedno je bil pripravljen z veseljem potolažiti dušno bol. In kako domač je bil na prižnici! Vsako priliko je porabil, da je oznanjal raz njo besedo božjo. Njegove preproste, domače besede so bile kakor balzam, ki ga je vlival v trpeča srca. Ljubil je svoje farane iz dna svojega velikega srca; zato jim je najrajši in najlepše govoril o božji ljubezni, saj je pa tudi sam iskreno ljubil vse; — izključil ni tudi ubožnih in zapuščenih. Duhovni oče je bil rajni Karel svojim faranom, in to v najlepšem pomenu besede.

Postala sva prijatelja.

Pod velikim orehom sva najrajše sedevala po šoli in delala načrte — velike, idealne načrte, pa jih tudi izvrševala. Začela sva v šoli. »Učiteljstvo in mladina,« tako je poudarjal on, tako sem pritrdil jaz. »Na treh

šolah v moji fari delujejo sami Slomškarji,« to je tako rad in s ponosom poudarjal. Bil je kot katehet sam vrl tovariš Slomškarjem. Malo je bilo zborovanj notranjske podružnice, da se jih ne bi bil udeležil g. Karel. Je pa tudi nekaj manjkalo, če ga ni bilo. Vsi smo ga ljubili, vsi spoštovali. Ljubek smehljaj na njegovih ustih, živahnost pri razpravah — očaral je vse. Veselil ga je vsak napredek Slomškarjev in videl je le v Slomškovi zvezi napredek kranjskega šolstva. Tudi na prižnici je poudarjal, da naj starši brez skrbi zaupajo svoje otroke učiteljem Slomškarjem, učiteljicam Slomškaricam.

»V vzgojnih zadevah smo vsi eden. Kar reče naše učiteljstvo, to rečem jaz!« tako nas je priporočal faranom. — Veselje in sreča je sevala faranom iz oči, ko so videli to slogo in ljubezen med nami, in zaupali so nam brezmejno. Božji blagoslov je rosil na naše delo in imeli smo zares krasne uspehe.

In da ste videli gospoda Karla v šoli! Bil je pedagog. Ljubezniv, le prav redkokrat strog, poučeval je zelo rad in z vso vnemo. Ni izlepa zamudil šole. Kako so ga ljubili otroci! Danes jim je prinesel podobice, svetinjice, drugič molke, molitvenike itd. Kar imajo teh stvari košanski otroci, vse je dar župnika Karla.

Na pouk se je pripravljaj. To so kazale podobe, ki jih je prinašal s seboj, da je olajšal otrokom razne predstave, kazali so zapiski na šolski tabli in najbolj so to kazali lepi uspehi v šoli.

In kako navdušen je bil rajni za sestanke staršev in učiteljstva, ki jih prirejamo na naši šoli po več na leto. Oznanjal jih je in toplo priporočal v cerkvi. Starši so ga radi slušali in vsakikrat so napolnili šolsko dvorano. Tudi sam je prevzel kako predavanje ali pa je vodil razgovor po predavanjih. Pa božičnice in druge šolske slavnosti — kako se je veselila nanje mladina! Saj je vedela, da pride prav gotovo tudi gospod župnik, in ne prazen. Pred njim jerbas rožičev, fig, slaščic itd., to je bilo vedno. Pa kako vesel, kako domač se je čutil med mladino! Po imenu je poznal vse — dasiravno jih je bilo nad tristo. — Tak je bil gospod Karel v šoli.

Pa tudi za odraslo mladino je zelo skrbel. Ko je prišel v Košano, smo imeli le »Pevsko društvo« in »Marijino družbo«. Kmalu po prihodu je ustanovil »Kat. slov. izobraževalno društvo«, »Orla«, več bratovščin; ustanovila sva moško in žensko podružnico »Slovenske Straže«, »Čebelico« itd. Vsem društvom je bil ustanovnik in odbornik.

Na društva je bil pokojni jako ponosen. »Vsa naša društva so dobra in katoliška — pristopite k enemu ali drugemu, samo da pristopite!« tako je vnmel mladeniče in dekleta. Kogar se je lotil, ni prej nehal, da ga je spravil v društvo. Vesel je bil uspehov, ki so bili res lepi. Umevno, da mu je društveno delovanje dalo mnogo posla. Za vsako prireditev je bil na razpolago njegov vrt, travnik — sploh vse. Posebno rad je imel pevsko društvo, saj je bil sam dober pevec.

Gospodarje je vnmel za gospodarske zadruge. Ustanovil je »Živinorejsko zadrugo«, kateri je sam načeloval do smrti; bil je blagajnik »Čebe-

larske podružnice« itd. Sploh je bil on središče vsemu gospodarskemu gibanju v Košani. Na njegovem »Vidmu« so se vršila premovanja živine, na njegovem dvorišču so bila poletna nedeljska predavanja, na njegovo prošnjo so prihajali predavatelji vseh strok. Brez gospoda Karla se ni nič vršilo; — če nježa ni bilo, manjkalo je vse. In kako dober, kako usmiljen je bil rajni Karel! Skoro ni farana, da mu ne bi bil storil kaj dobrega. Veseli in zadovoljni so odhajali ubožci iz župnišča. Tega je oblekel, onega obul. Da, ni se redkokrat zgodilo, da je podaril boljše obuvale, sam pa je obul slabše. Z obema rokama je delil dobrote.

»Gospoda Korlna bodo pokopali na občinske stroške,« pošalila sva se nekoč z njegovo dobro gospo mamico. Izredno je bil gostoljuben. Malo dni je minilo brez obiskov v župnišču. Poznala, čislala in ljubila ga je vsa Notranjska. Spomin nanj mora ostati vsem Košancem trajen.

In jaz sem ga ljubil in spoštoval z vsem srcem in ga ne zabim nikdar! Kako zvest prijatelj si mi bil — dragi Karel! Z menoj si trpel in žaloval ob dolgotrajni bolezni v družini in na Tvojem zvestem, velikem srcu sem se razjokal, ko mi je Vsemogočni vzel najdražje na svetu. »Zaupaj, Janko — Bog je dober!« tako si mi govoril. — »Otroke imaš, Janko — vseh ne boš mogel šolati, če ne prosiš v Ljubljano. Prosi!« Prosil sem in dobil. Pa Bog mi je vzel uprav takrat ljubljeno ženo. »Ne hodi, Janko! Glej, tu te ljubimo vsi, tu imaš vsaj grob, tu imaš tudi mene — zvestega prijatelja! Tam boš sam. Ne boš prestal — žalost te umori. Ne hodi, Janko, ostani še tu, ne bodo ti zamerili, prosiš čez par let!« Ostal sem. Delala sva dalje. Saj sva imela še toliko lepih načrtov neizvršenih.

Prišli so lepi božični prazniki in z njimi tako težko pričakovani sveti misijon v Košani. O kako vneto je rajni Karel pripravljaval vernike nanj! Prav kakor bi slutil, da bo to njegovo zadnje — veliko delo.

Devet dni je delal in se srčno veselil prekrasnih uspehov. Potem je pa zbolel. A niti bolan ni miroval. Do Svečnice je vestno opravljal svojo težko službo. Ko je ta dan zapuščal cerkev ter komaj lezel domov, mu pravim: »Kajne, Karel, sedaj greš pa takoj v posteljo!« »Oh — samo še litanije opravim, pa se vležem,« mi žalosten odgovori. Spremim ga. »Za pomoč sem prosil; kaplana moram dobiti, nič več ne gre. Kaj bo, če ga ne dobim!« »Pogum Karel! Bog bo pomagal, pošljejo Ti ga, samo v posteljo pojdi; vsi Te prosimo!« In ni šel. Še je delal, še se je trudil ves uničen. Pa ni bilo drugače; moral se je vleči in poklicali so zdravnika.

»Kako je, dragi Karel?« — »Bolje! Kmalu bom zdrav! Le počakaj, da bom jaz gospod (ko dobim pomočnika), potem bova šele delala,« rekel mi je večkrat. »Hodila bova po vaseh predavat; — ali bo prijetno!« Pa nisva hodila! Dr. Šlajmer je odredil, da treba nujne operacije. Privozil je avtomobil iz Ljubljane in ga odpeljal — za vedno. Iz Ljubljane brzojav: »Operacija srečno izpadla.« A dva dni pozneje: »Karel ponoči umrl!«

Tiho in brez slovesa je odšel, kakor je tiho prišel. Zadnje njegove besede so bile: »Čuvajte mi faro!« Blago srce — velika duša!

Zaplakala je košanska fara, zaplakali so ubožci in siromaki, zaplakala mladina! Otožno so doneli zvonovi dvanajstih cerkvâ, njegova blaža duša pa je splavala pred prestol Vsevečnega po plačilo. Dne 14. marca smo ga pokopali na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu. Spremljala ga je na zadnji poti vsa potrta in uničena njegova ljuba, dobra gospa mama, njegova blaža gospa sestra, brat, svak, sorodniki, visoki dostojanstveniki, med njimi deželni glavar dr. Šusteršič itd. Spremljali so ga zastopniki vseh košanskih društev, obeh občinskih odborov, šolske mladine in »Košansko pevsko društvo« korporativno z zastavo, da se je s pesmijo poslovilo od svojega najmilejšega člana-odbornika.

Karei dragi! Ko si še živel, nisi nikdar dovolil, da bi se pisalo o Tebi; da, niti zahvale za velike dobrote nisi dopustil. Oprosti, da sem Ti posvetil te vrstice, saj so tako skromne. Prepolno je srce vdanosti in hvaležnosti do Tebe. Pa naj bodo prekrasni spomini zaprti v mojem srcu — saj so tako sladki spomini na prijatelja!

Nič več solzá! Čemu? Saj Ti je dobro, kajne, Karel! Za najinimi načrti in ideali — na delo! Ti pa bodi priprošnjik!

Počivaj sladko blago — veliko srce!

A. Čadež:

Cerkveno leto in mladina.

Pripomočkov, da vpeljemo šolsko mladino v praktično krščanstvo, nam ne manjka; samo poiskati, spoznati in porabiti jih je treba. H Kristusu smo dolžni voditi mladino; pot, ki vodi k njemu, »ki je vstajenje in življenje«, je v Kristusovem nauku, je v njegovem življenju, je v njegovem zveličavnem delu. Cerkev, ki jo je Kristus ustanovil, nam neprestano kaže to pot z razlago zveličavnega nauka, z izvrševanjem svetih cerkvenih opravil in pomenljivih obredov, ki jih redno ponavlja v za to določenih svetih časih in praznikih cerkvenega leta. Katehet naj torej pomaža otrokom in skrbi, da umevajo cerkveno leto, da ga z uspehom izrabljajo v lastno korist in zveličanje. Koliko vzgojnih in za praktično krščanstvo izredno važnih momentov je v cerkvenem letu, ki dostikrat tako mehanično, brez koristi in brez verstvenega vpliva poteka samo zato, ker se ne vglobimo v namen in pomen posameznih cerkvenih praznikov, in radi tega tudi na mladino ne prenesemo tega, kar sveti cerkveni časi pomenijo, kar od vernih katoličanov zahtevajo.

Jasno je, da je cerkveno leto za praktično verstveno vzgojo mladine neprecenljive važnosti. V cerkvenem letu je osredotočeno vse vzgojno delovanje katoliške Cerkve. Moderni svet hoče vpliv in moč cerkvenega leta zmanjšati, zatreti, ugonobiti, hoče svete čase sekularizirati osobito v mestih, kjer se odrasli pa tudi cele družine skoraj ne zmenijo več za notranje veličastvo cerkvenih godov in spominov, ampak porabljajo proste dneve edinole za razna razveseljevanja in izlete. Zato pa je tembolj nujno,

da se z mladino globoko vživimo v svete skrivnosti cerkvenih časov, da črpamo iz njih novih nagibov za dejansko krščanstvo. Cerkevno leto je takorekoč n a z o r n i p o u k , ki nas vodi od vidnega do nevidnega, od nazoril do dejanj. Žal, da ostanemo dostikrat samo pri prvi stopnji psihološke metode, da samo gledamo, da se zadovoljujemo z zunanostjo!

Vprašaj se torej resno in pomisli, kako boš odslej s pridom porabljal milosti cerkvenega leta zase in za svoje gojence! . . . Prvo pomoč za ta namen ti daje gotovo verstveni in biblični pouk sam, ki ga boš skušal kolikormožno spraviti v časovno soglasje s cerkvenim letom. Učni načrt ti je na roko več ali manj; ako pa je tvarina v posameznih razredih taka, da je treba svete čase cerkvenega leta posebej omenjati, razložiti ter otrokom prigovarjati, da se bodo s pridom udeležili zveličavnih milosti dotičnega svetega časa, je gotovo tisti čas, ki smo ga v to obrnili, najboljše in najkoristnejše porabljen.

Tega seveda ne smemo tako storiti, ut aliquid fecisse videatur. Velikokrat namreč smo zadovoljni, če pojasnimo, kaj cerkveni časi u č e , na kaj nas spominjo; premalo pa poudarjamo, kaj nam ponujajo, k a j z a h t e v a j o o d n a s .

Cerkveno leto je leto milosti, je življenje, ne samo nauk. Kakor sv. maša ni samo spomin daritve Jezusove, ampak prava daritev, ki je za nas vir nezmernih milosti, tako tudi cerkveno leto ni samo spomin tega, kar je Jezus storil za naše zveličanje, ampak opomin, da se v svetih časih cerkvenega leta tega zveličanja tudi udeležimo.

Cerkveno leto bodi za nas š o l a č e d n o s t i . Vsak večji praznik nas takorekoč sili, da se izkazujemo hvaležne za dobroto božjega odrešenja in za druge milosti, ki nam jih je zaslužil božji Zveličar. Božič n. pr. je praznik d a r e ž l j i v e l j u b e z n i . Otroci naj se od tega praznika uče ne le ljubezen uživati, ne le dobrote prejemati, ampak l j u b e z e n tudi izkazovati; naj praznujejo božične praznike z deli usmiljenja. (Dejanje sv. Detinstva!) — Postna doba je kaj primerna, da se vadimo v zmernosti, v premagovanju, da se oborožujemo zoper sovražnike sv. čistosti itd.

Nauka o zakramentalih ne bomo odkladali na sklep šolskega leta, ampak govorili bomo o teh posredovalcih božjega blagoslova, o teh karakterističnih znakih posameznih časov cerkvenega leta takrat, ko nanese potreba, da bodo otroci v cerkvi ne samo videli, kako se dele posamezni zakramentali, ampak jih bodo tudi deležni. Potreba je torej o blagoslovljih govoriti tekom leta, jih opazovati ter prejemati. P o u k in življenje naj se sklopi, cerkveno leto in katekizem naj se po možnosti spravi v sklad. Sploh se mi zdi, da je v besedah, ki sem jih nedavno nekje čital »Zur Aufmerksamkeit in der Kirche erziehen, ist das wichtigste.« skrita resnica, ki jo bo treba vestno vpoštevati.

Umevanje cerkvenega leta, poglobitev v skrivnosti, ki jih predočuje ter praktično sodelovanje z njim pa brez dvoma najbolj pospešuje dobra

m o l i t v e n a k n j i ž i c a. Molitvenik, ki se ozira tudi na cerkveno leto, ki pojasnjuje in razlaga nakratko posamezne cerkvene praznike ter nasvetuje tudi razne praktične vaje, bo mnogo pripomogel, da bo mladina, da bodo verniki čutili in živeli s cerkvenim letom. Tak molitvenik, hvala Bogu, Slovenci že imamo. Avtor mu je prof. dr. Gr. Pečjak, imenuje se »V e č n o ž i v l j e n j e«.

Kdor izmed katehetov te izborne knjižice še ni videl, naj si naroči samo en izvod ter naj ga skrbno pregleda; zagotovim mu, da jo bo z največjo vnemo širil med mladino ter priporočal tudi starejšim, ki jim je v prvi vrsti namenjena. S tem bo obenem dosegel, da se bo med Slovenci širilo poznanje cerkvenega leta, ki je predpogoj pravega, versko-cerkvenega življenja.

X. Y.:

Srednje šole in Marijine kongregacije.

Vzgojitelji srednješolske mladine imajo zelo imenitno, a težko nalogo. Velik del srednješolcev nima doma nobene prave zaslombe ne v verstvenem, ne v moralnem oziru. Koliko je tudi dijakov, ki so popolnoma odtrgani vplivu staršev, ker bivajo v mestu kot tujci in so pri raznih študentskih gospodinjah takorekoč samostojni gospodje, ki se jim ne sme nič reči ali ukazovati. Sedanje socialne razmere, družba, v kateri se gibljejo dijaki, slabo časopisje, alkohol in številni drugi skriti in očiti sovražniki sedanjega naraščaja imajo osobito na dijaštvo tolik vpliv, da se je res čuditi, če je med dijaškim svetom še toliko dobrih izjem. Resnim vzgojiteljem pa se ob teh dejstvih porajajo nove skrbi za bodočnost. — Tolažimo se, da je svet vedno enak, da je med dobrimi bilo zmerom tudi dokaj slabih. Bodi že kakor hoče! Oporekati bi si pa vendar ne upali, če bi kdo trdil, da je srednješolsko dijaštvo bilo nekaj na boljsem. Glavni vzrok bo v tem, ker srednja šola sama po sebi danes l e b o l j u č i , v z g a j a p a p r e m a l o . Po svojem značaju je kot vzgojitelj srednješolcev v prvi vrsti poklican veroučitelj. Toda ta po sedanjem učnem redu skoraj najmanj pride v dotiko z učenci. Ima samo dve učni uri na teden, in ako hoče svoj predmet kolikortoliko obdelati, mora ti dve uri vestno porabiti. — Toda on ima ob nedeljah in praznikih za dijake ekshorto! Koliko pa ta na dijake statu quo vpliva, vé vsak, ki je bil dijak, posebno ako so cerkveni govori namesto v cerkvi v šolski sobi ali telovadnici, ki nikakor ni primeren prostor za pridige.

Kdo naj bi pa potem vzgajal srednješolsko dijaštvo? Odgovorimo naravnost: Marijine kongregacije. Na vsaki srednji šoli naj bi se s pomočjo vsega učiteljskega zbora osnovala po pravilih Marijina kongregacija, ki naj bi bila vzgojilna šola dotične srednješolske mladine. Proti temu predlogu bo seveda zavriščalo vse, kar je protikatoliškega, pa še katoliško mislečim se bo zdel ta nasvet pretežaven, da, celó nemož. Toda vse

nasprotnike vljudno prosimo, naj predložijo kako drugo primerno sredstvo, da rešimo sedanjo srednješolsko mladino duševne propalosti.

Marijine kongregacije dandanes na srednjih šolah v Avstriji niso nič več kaj tako nenavadnega. Najbolj objektivno sodbo o Marijinih kongregacijah morejo izreči pač ravnatelji dotičnih srednjih šol. In ti Marijine kongregacije povsod hvalijo ter jim pripisujejo veliko vzgojilno moč med učečo se mladino. Naj bodo tukaj navedene le nekatere izjave ravnateljev, ki se nahajajo po raznih letnih poročilih srednjih šol iz l. 1910. in 1911.

»Namen Marijine kongregacije med mladino je, da neguje s pomočjo češčenja Matere božje in mesečnega sv. obhajila pravo pobožnost.« (Poročilo gimnazije v Fehertemplomu 1910.)

»Istemu namenu (namreč vzgoji versko-patriotičnega značaja mladeničev) služi v zavodu tudi kongregacija. Člani so ji učenci obeh obredov (rimskega in grškega), ki se prostovoljno oglasijo.« (Poročilo gimnazije v Nagybanyi 1910.)

»Osnovana kongregacija je tudi to leto nadaljevala svoje delovanje. Priredili smo koncert, združen z malo akademijo. Odlično občinstvo se je moglo prepričati, da je kongregacija šola versko-moralnega prepričanja, da člani neutrudljivo negujejo ljubezen do bližnjega. — Niti v preteklem letu ni bilo slišati, da bi se dijaki radi vere med seboj sovražili, česar bi seveda niti profesorji, niti ravnatelj ne trpeli.« (Poročilo gimnazije v Szegedu 1910.)

»Gotovo ni mala zasluga kongregacije, da je nramnost bila povoljna.« (Poročilo gimnazije v Egru 1910.)

»Bolj goreči mladeniči katoliške veroizpovedi so osnovali med seboj Marijino kongregacijo. Opomniti mi je samo, da je po njih lepem in vzpodbudnem zgledu verstvenost vseh učencev napredovala.« (Poročilo gimnazije v Levi 1910.)

»Po vsej pravici priporočajo kongregacijo škofovske naredbe kot sredstvo, da se tembolj ukorenini versko prepričanje. Kongregacija stavi vzvišen ideal pred dušo mladeniča: blaženo Devico samo. Njene kreposti naj bi družbeniki posnemali. V tej dobi sebičnosti, v stoletju rafiniranega uživanja je zelo potrebno, da se v duši mladeniča nakopiči velika zaloga moralne moči, da dozori v njem nedviseen značaj. Ta duševna moč postane potem lahko vir velikih del. Tisti pa, ki to moč v srcu nosi, bo užival blagoslov in veselje sam, a ga bo širil tudi med druge.« (Poročilo gimnazije v Balassagyarmathu 1910.)

»Ne toži se brez razloga v naši dobi, da šola poučuje, a ne vzgaja. Sociologí, pedagogí in vsi, ki globlje mislijo, so prepričani, da zgolj izobrazba duha ne dá volji dovolj jakosti. Z druge strani pa zopet vsi prijatelji mladine: starši, vestni zdravniki in vzgojitelji s solznimi očmi tožijo nad mladino, ki gazi do vratu v grdem močvirju nesramnosti, ki z nogami tepta cvet nedolžnosti, ne da bi spoznala, kaj dela; tožijo nad mladino, ki tira s prepovedanimi nasladnostmi svoje telo v prerani grob, dušo pa v nesrečno večnost. Ali ni Marijina družba edino rešilo za današnjo mla-

dino? Ali ni kongregacija ustanova, ki vzgaja značaje, generacijo trdne volje, čuva lilijo devištva v mladih prsah? Ni li tak zbor zadnja deska, ki se vrže potaplajočemu, da si reši življenje? V kongregaciji se mladina vzpodbuja, da se posveti službi najsvetejših in najčistejših idealov. Tukaj mladina tisto, kar veruje, tudi izvršuje. Kongregacija nam daje trdne katoliške značaje. Ali je potem Marijina družba, ki rodi take sadove, nepriemerna za naše čase?« (Poročilo gimnazije v Miškolcu 1911.)

»Marijina kongregacija pomaga reševati prevažno nalogo: vzgojo. Kongreganisti spoznavajo in skušajo posnemajo najvišje ideale: Sina božjega in njegovo veliko Mater, prečisto Devico. Kongregacija vodi svoje člane k pogostnemu prejemanju sv. zakramentov in jih tako družijo s Kristusom in z njegovim duhom.« (Poročilo gimnazije v Ungváru 1911.)

»Kongregacija uči svoje člane, naj visoko cenijo vrednost duše; uči jih o potrebi in načinu samozatajevanja, da tako okrepe svojo voljo za nevarne boje med svetom in morejo čuvati neoskrunjen cvet svojega srca.« (Poročilo gimnazije v Pančovi 1911.)

»Dijaki rimsko-katoliške veroizpovedi našega zavoda, zjedinjeni v kongregaciji, so tudi preteklo leto prav marljivo in uspešno delovali. Vsako nedeljo in praznik so se zbirali v gimnaziji ter se z govori, deklamacijami ter branjem primernih razprav na polju verstva in domoljubja vzpodbujali in navduševali za vse, kar je lepega in plemenitega.« (Poročilo gimnazije v Kremnici 1911.)

»Kongregacija je razvijala svoje delovanje poglavito v sestankih, ki so se vršili vsakih štirinajst dni. Ko so prečitali odlomek iz kake nabožne knjige, je sledila kratka ekshorta, v kateri so se člani vzpodbujali, da vztrajajo na poti duhovnega življenja, da se pripravljajo na borbo v življenju, da znajo v potrebi možato izpovedati svoje versko prepričanje. Da bi to tem lažje dosegli, so pristopali mesečno k sv. zakramentom.« (Poročilo gimnazije v Nagy-Kikindi 1911.)

»Kongregacija je imela svoje sestanke dvakrat na mesec. Eden je posvečen bolj negovanju duhovnega življenja in pobožnosti, a drugi praktičnemu življenju. Temata, ki so jih mladeniči ob teh sestankih obdelovali, so sledeča: Ideje Marijine kongregacije v vsakdanjem življenju. — Vera in znanje. — Čuvstvena spoznavanja. — Vera modernega človeka. — Nравnost modernega človeka. — Važnost deviške čistosti za posameznika in za družbo. — Vera in nравnost. — Neodvisna morala. — Dokazi božanstva Kristusovega.« (Poročilo gimnazije v Gjurju 1911.)

»Sestanki Marijine kongregacije se odvijajo z bratskim razgovorom, nato se pregledajo novine ali se malo poigra. Ko udari določena ura, se zberejo vsi člani in voditelj začne razpravljati o lepem vedenju, o higieni ali o kakem drugem aktualnem vprašanju iz dijaškega življenja. Nato sledi deklamacija ali kaka druga razprava enega izmed kongreganistov ali pa duhovnega voditelja, ki kaže pot, kako postati cel kongreganist, vreden otrok Matere božje, kako negovati nравnost, čistiti vest itd. Shod se zaključuje z lavretanskimi litanijami in s kako Marijino pesmijo. Naposled

se odpre knjižnica ter se dele knjige, ki naj bi jih kongreganisti doma čitali.« (Poročilo gimnazije v Kassi.)

»Gorečnost vitezov Marijinih kaj lepo dokazuje duhovno cvetje (obsequia), s katerim so mesečno zaljšali oltar nebeške Matere. To cvetje nam pove, da se mladeniči razen za pogostno, da, vsakdanje sv. obhajilo, trudijo zlasti za dosego bratske ljubezni in da se vadijo v s a m o z a t a j e - v a n j u, ki je najizvrstnejše vzgojno sredstvo značaja. Tako beremo: »Nisem čital enega ali drugega zanimivega ali šaljivega članka.« — »Prizadeval sem si izkoreniniti glavno napako.« — »Večkrat sem premagal jezo in strah pred svetom.« — »Bil sem ljubezniv proti tistim, ki so me razžalili.« — »Vzpodbujal sem druge za dobro.« — »Pomagal sem drugim pri učenju.« — »Preprečil sem večkrat hudo.« — »Ustavil sem nespodobne pogovore.« — »Širil sem dober tisk.« — »Podelil sem miloščino« itd.« (Poročilo gimnazije v Kaloči.)

»Ker smo spoznali, kako se mladina drugod zanimlje za verske zadeve, želimo tudi mi (učitelji) pokazati najtopleje zanimanje za kongregacijo; želimo in nadejamo se, da bo ta ustanova kot posebno izvrstno sredstvo za vzgojo značaja, zapustila v srcih naših mladeničev globoke korenine. Blagodejni vpliv kongregacije ni omejen s šolskim zidovjem, ampak posega v celo življenje.« (Poročilo gimnazije v Fehertemplomu 1911.)

Iz teh vrstic raznih gimnazijskih ravnateljev je razvidno, da so kongregacije za srednje šole velikega vzgojnega pomena, da so, pravilno urejene, sposobne prevzeti vzgojo srednješolske mladeži. Kongregacije so neprecenljiva korist za domovino in celo človeštvo. Za domovino, ker ji odgajajo mladeniče čvrste volje in zdravega telesa; za človeško družbo pa, ker od svojih udov zahtevajo, da svoje dijaške dolžnosti ne samo površno, marveč kolikor mogoče izvrstno opravljajo.

Slovenski narod na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem je slavil lani spomin velikega pedagoga in ljubitelja mladeži, nepozabnega škofa Slomška. Istotako je slovensko-hrvatski narod v Istri proslavljal Slomšku podobnega škofa Dobrilo. Mnogo se je v proslavo teh dveh odličnih narodnih mož govorilo in pisalo, a najlepši spomin v proslavo teh dveh mož bi bil ta, če bi se po vseh srednjih šolah omenjenih dežel ustanovile Marijine kongregacije. Slomšek in Dobrila bi na take ustanove gotovo z večjim zadovoljstvom gledala, kot da se jima stavijo bronasti ali kameniti spomeniki. Obenem bi se na tak način v omenjenih krajih tudi dejansko izvršil sklep lanskega evharističnega kongresa v Avstriji: »Srednješolsko mladino je treba voditi pogosto k svetemu obhajilu.«

Líga 9:

Dobra volja — pot do spoznanja.

(Priatelju T v odgovor.)

Tvoja pojasnila so me deloma jako razveselila. Ker je v Tvojih vrstah brez dvoma veliko učiteljev in učiteljic z enakimi predsodki, z enakim mišljenjem, sodim, da utegnem marsikomu koristiti, če javno odgovarjam.

Najprej Te moram opozoriti, da ječiš popolnoma v suženjstvu tednika (»U. T.«), ki se ga ne maraš iznebiti, dasi bi moral vedeti, da je ta list zavozil v čisto napačno smer.

Navzel si se v toliki meri raznih predsodkov in drugih prekernih, nezdravih in neresničnih nazorov, da boš težko, težko kdaj prišel zopet do zdravega spoznanja. (Oprosti, da Ti to kar odkrito povem!) Tak napačen nazor je tudi trditev: »da se ne zlaža s Tvojo čisto (?) značajnostjo,« če bi se oglasil za sprejem v Slomškovo zvezo. — Roko na srce, pa odgovori po treznem premisleku na sledeča vprašanja: Ali ni zadnje čase stalno plašilo, ki hoče z njim Tvoje glasilo omahujoče tovariše in tovarišice zadržati v takozvanih naprednih vrstah, tista neumna pesem o neznačajnosti, ki jo hočejo kot nekak madež pritisniti na čelo skoraj vsem članom naše zveze?! Prašam Te: Ali je to neznačajnost, če spoznam, da je liberalna struja med učiteljstvom privesek grešnega svobodomiselnstva, pa ji zaradi tega pokažem hrbet, ker hočem živeti in umreti kot veren in prepričan katoličan, kar pa ne bi bil več, če bi se ji odločno ne odpovedal!?

Odgovori: Ali se more imenovati dober in odkrit katoličan, kdor čita, naroča, plačuje in podpira liberalne (t. j. proticerkvene) časopise? Ti hočeš biti, kakor praviš, »slejkoprej dober in pošten katoličan«. Ali tako umevaš značajnost, da v dejanju pobijaš, izpodkopuješ, zavračaš, zanikuješ, sramotiš, kar Ti je v srcu sveto (ali kar bi Ti vsaj sveto moralo biti)? Ali ni uprav v tem značajnost, da se z vsemi močmi v zasebnem in javnem življenju oprimem tega, kar spoznam za dobro? (Dobro je pa to, kar je v soglasju z božjim naukom, ki ga uči nezmotljiva sveta katoliška Cerkev.) In glej! Uprav Slomškova zveza stremi za tem, »da podpira nravnoverske, pedagoške in patrijotske smotre šole temeljem katoliških načel ter se poteza za materielne stanovske interese učiteljstva.« To so bila včasih tudi Tvoja načela! — Včasih! . . . Kdaj? Takrat, ko sva še oba živela pod vplivom dobrih katoliških staršev, takrat, ko še nisi bil okusil nevarnega strupa liberalnih časopisov. Le priznaj, da si se počasi ohladil, da si postal polagoma mrzel in hladen, ker si preveč občeval s tovariši, ki so, sami prevzeti liberalnega duha, tudi Tebe omamili. Branje liberalnega glasila Te je potrdilo v napačnih nazorih, in zdaj si se tako zaril v to družbo, da se celo bojiš strašila »neznačajnosti«, če bi se nam pridružil. Uprav nasprotno je resnica. Neznačajnejš si, če se trmasto držiš zmote, ko moraš vendar priznati, da je vse, kar se imenuje liberalizem —

zmota, in ko moraš pritrditi, da si bil pred leti z menoj vred istega mišljenja. Neznačajnost očitam po pravici vsakemu, ki v srcu odobruje stremljenje in načela Slomškove zveze, v resnici se pa družijo z našimi nasprotniki ter tiho ali pa celo glasno pritrjuje njihovemu sovraštvu do krščanske učiteljske organizacije samo zato, da ga pusté v miru, da ga ne obdelujejo, da se izogne neprijetnemu terorizmu.

Očitaš, »da so med nami taki, ki niso vredni člani Slomškove zveze, da so pege na stranki«. — Dragi moj! Katero človeško delo je pa popolno? Če so v naši zvezi nevredni člani, ne smemo sklepati, da je zveza slaba; slabi so tisti, ki silijo v zvezo, pa je niso vredni. Bodi prepričan, da se jih bomo iznebili, kakor hitro jih spoznamo. Kam se bodo tisti nevredni potem obrnili? ...

Tvoje ravnanje je vsekako napačno, če Ti je tudi to ovira, da se nam ne približaš, ker vidiš tu in tam pezdur v očesu naše krščanske zveze. Lahko bi Te zavrnili po svetopisemsko: bruna v očeh lastne stranke pa ne vidiš. Ali bom zaradi tega stavil v nevarnost svojo lastno blaginjo in se držal nasprotnikov krščanskega učiteljstva, če imajo posamezniki Slomškove zveze morebitne pege? Sicer pa ne smemo soditi in obsojati tistih, ki so morda v preteklih časih bili krenili pod cesto, pa so že zdavnaj obžalovali in popravili svojo zmoto. Čast jim, če priznajo svoje pogoške in jih hočejo zdaj popraviti z zglednim in krščanskim življenjem.

Toliko za zdaj. Upam, da sem s temi vrsticami vsaj nekoliko odprl oči Tebi in morda še marsikomu.

A. S. M.:

Veliki spomini: 313 — 1813 — 1913.

Cerkev je stopila v redko jubilejno leto. Proslavlja namreč šestnajststoletni spomin enega izmed največjih dogodkov v cerkveni in svetovni zgodovini: spomin sprave rimskega cesarstva s krščansko svetovno vero po Konstantinu, prvem kristjanu na rimskem cesarskem prestolu.

Za narode v Evropi in posrednje tudi za druge dele sveta je 1913 ravnotako veliko jubilejno leto: premagá nepremagljivega Napoleona pri Lipskem 1813. Obenem so — čudovito! — v tem jubilejnem letu oči narodov obrnjene na Konstantinovo mesto, Carihrad. Ali je to slučaj? Kdor vé, da so v božji roki usode vseh narodov in cesarstev, bo v tem dvojnem jubilejnem letu z veseljem priznal: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. Kdor ima oči, mora videti, da je Njemu dana vsa oblast v nebesih in na zemlji, da svoje spoznavalce povišuje in svoje sovražnike v prah ponižuje. Konstantin je povišan, ker se je bojeval v znamenju in za čast sv. križa. Maksencij je pa ponižan, ker se je boril proti krščanstvu.

1500 let pozneje je podlegel v boju trinog Evrope, ko je preje Kristusovemu namestniku vzel Rim in svojemu otroku v zibelki dal ponosni naslov: Rimski kralj. Konstantin v svoji zmagi in Napoleon v svojem

porazu, oba sta bila odvisna od nadzemske moči Onega, čigar kraljestvu ni konca.

Neverni zgodovinarji, le pripisujte zmagi Konstantinovo slučaju ali politični modrosti, resnično znanstvene preiskave so dohnale: V križu je zmagal. Karkoli že prigovarjajo razni zgodovinarji Evzebijevega poročilu o čudežni prikazni v podobi križa, ki jo je videl Konstantin na večernem nebu, vendar ne morejo tajiti cesarjevega osebnega zaupanja v pomč krščanskega Boga, ki je dobilo svoj viden izraz v Kristusovem monogramu, s katerim je okrasil svoj državni prapor. Milanski edikt je najlepši sad Konstantinove zmage. Po krvavih odlokih za uničenje krščanskega imena pod Dioklecijanom, sledi naenkrat popolna svoboda krščanske veroizpovedi, še več, prvenstvo nad vsemi bogoslužji v rimskem cesarstvu. Akoravno Konstantin nikogar ne sili, da sprejme krščanstvo, vendar želi, da bi vsi prevzeti »od globoke teme« poganstva po širnem svetu vstopili v »solnčnojasno hišo« krščanske resnice. Ne državna, marveč svetovna vera mu je bilo — krščanstvo. Konstantin odklanja zahtevo Donatistov, ki so se od rabsodbe svojih katoliških škofov prizvali na sodbu cesarjevo: »Zahteva rabsodbe od mene, ki pričakujem rabsodbe Kristusove.« Prepričanje ali vsaj neka misel o tem, da cerkev Kristusova ne more biti državi podložna, ga je morala nagniti, da je zapustil Rim in se naselil v novem Rimu ob Bosporu. Stari Rim pa naj bi bil novi Sion pastirju narodov na Petrovem prestolu.

A Napoleon? Živo nasprotje od Konstantinovega mišljenja in ravnanja. Gledal je, kako bi Cerkev zaslužnil svojemu cesarstvu. Papež, tako hoče Napoleon, bodi orodje v njegovih tiranskih rokah. Rim bodi drugo mesto Napoleonovega cesarstva. Ali oni, po katerem vladajo cesarji, se je smejal njegovim sanjam. Napoleon je naredil račun brez Kristusa in njegovega naslednika. Pij VII. je Napoleona izobčil iz Cerkve 10. junija 1809. Papež je bil v Savoni sicer jetnik Napoleonov, a njegova moč ni bila strta. Božji zaščitnik se je oglasil: »Savel, zakaj me preganjaš?« Napoleon je padel. Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. Peter v Rimu še živi — a v Parizu ni več cesarja. Napoleonovo ime je izgubilo svoj zvok. Leto 1913. je jubilejno leto. Vsa Evropa se ga veseli, le Francija ga je žalostna. Pariz, le zatopi se v žalostne spomine, nam pa močnejše in topleje bije srce. Kar je Konstantin storil, je storil kot kristjan, zatorej je njegovo delo blagoslovljeno; kar je Napoleon nameraval, je nameraval brez Kristusa, zatorej je njegovo delo razpadlo.

Božji zaščitnik sv. Cerkve še živi. Pij X., njegov namestnik, je izpregovoril veliko besedo: »Moja politika je križ.« To pa je tudi politika Kristusova, to je bila tudi politika Konstantinova. Le kdor se razume na to politiko, bo govoril o zmagah.

A. Č.:

Zažiganje kadila.

(Liturgična razprava.)

Med sveta dejanja v bogočastju spada tudi zažiganje kadila in kajenje. Kakor vsa druga sv. dejanja in znamenja, ki jih rabi sv. Cerkev pri sv. opravilih, izraža in zbuja tudi zažiganje kadila globoke verske misli in čuvstva. Ker je cerkveno kajenje tako pogostno, bi bilo umestno, če bi naše liturgike obsegale natančnejši pouk o pomenu in namenu kadila in kajenja. V sledečem hočem razložiti nekatere stvari, ki naj bi se prilično morda po liturgičnih šolskih knjigah vpoštevale.

1. Kadilo je nekaka smola, ki se dobiva v Arabiji in Vzhodni Indiji. Cedi se iz visokega, vitkega, jelki podobnega drevesa. Boljša vrsta arabskega in indijskega kadila ima drobčkana, okroglasta, prozorna in krhka zrnca: b i s e r n o kadilo. Kadilo slabejše vrste je bolj rjavo ali rdečkasto, zmešano s prstjo in lesom. Kadilo ima rezek okus, a prijeten, aromatičen duh, zlasti če se zažge.

Dva vzroka sta, da se rabi kadilo pri službi božji, namreč: dragocenost in prijetna vonjava. Kadilo se prišteva med posebnosti iztočnega rastlinstva, zato so n. pr. že trije Modri z Jutrovega prinesli nebeškemu Detetu v dar tudi kadilo. Kadilo so zažigali že pogani svojim bogovom. Za časa preganjanja so zahtevali poganski sodniki, naj bi kristjani potresli na žrtvenik nekoliko zrnec kadila ter na ta način pokazali, da se pridružijo malikovalcem. Zažiganje kadila je bilo torej od nekdanj znak božjega češčenja. Na tlečem oglju zgori kadilo; ko se tako samega sebe uničuje, se dviga iz žerjavice prikupljiva vonjava. Tako se mora tudi človek ponižati v prah, uničiti takorekoč samega sebe, t. j. spoznati svojo ničevost, da bo Boгу prijeten dar.

Kadilo zažigamo torej v prvi vrsti Boгу v znamenje najvišjega češčenja, ki gre samo njemu; zato pa mora duhovnik pokaditi sv. Rešnje Telo vselej, kadar je izpostavljeno. Kajenje pa pomeni tudi spoštovanje, ki smo je dolžni svetnikom, svetim stvarim in najvišjim predstojnikom sv. Cerkve.

Kadilo in kajenje ima pa za vse vernike še drug, lep pomen, ki je izražen v besedah 140. psalma: »Moj a m o l i t e v p r i d i k o t k a d i l o p r e d t v o j e o b l i č j e.« Te besede izgovarja mašnik pri slovesni maši, ko kadi okrog oltarja. Dim od kadila, ki se dviga kvišku, naj bo torej znak in podoba pobožne molitve. Sv. Janez je videl v skrivnem razodenju angela s kadilnico; dano mu je bilo veliko kadila, da ga zažiga pred tronom Najvišjega; kadilo pa so bile molitve vernikov. Podoba je tako lepa: Kadilnica — srce človekovo. V ponvico je treba naložiti žarečega oglja — srce človekovo mora ogrevati prava pobožnost in ljubezen božja. Molitev, ki prihaja iz gorečega, ljubeznipolnega srca, se dviga liki oblački od kadila proti nebesom in je Boгу dopadljiva. Kakor angel, zbira tudi

sv. Cerkev goreče molitve vernikov in jih pošilja kot lepo dehteče kadilo proti tronu božjemu. Pri slovesni sv. maši se zažiga kadilo takoj ob začetku, osobito pa po darovanju kruha in vina; med kajenjem po darovanju napravi mašnik trikrat križ čez darine, povrhu pa še trikrat pokadi okrog darin v loku, v znamenje, da naj verniki vsega sveta združijo svoje molitve s krvavo daritvijo Jezusovo na križu, ki se bo zdaj na oltarju skrivnostno ponovila. Pri slovesni sv. maši se pokadi tudi celebrant, pa tudi drugi duhovniki, ker darujejo Božju skupno s sv. daritvijo tudi molitve celotne verske občine. — Iz podobnega vzroka pokadi sv. Cerkev tudi stvari, ki jih hoče blagosloviti; s tem hoče namreč naznačiti, da prejmejo dotične stvari moč in posvečenje vsled blagoslova in vsled molitve sv. Cerkve.

2. O d k d a j j e v n a v a d i kadilo in cerkveno kajenje? Omenjal sem že, da so kadilo zažigali že pogani in ga rabili pri svojih daritvah. Toda Cerkev bi se gotovo ne bila oprijela tega običaja, če bi se ga bili posluževali izključno pogani. Kajenje je bilo vpeljano že pri izvoljenem ljudstvu, in sicer vsled božje naredbe. Že v sv. šatoru — enako tudi v Salomonovem templju je stal kadilnik, ki je na njem duhovnik vsako jutro in vsak večer zažigal kadilo. Kadilo je bilo zmešano, kakor beremo v svetem pismu, iz čveterih dišav, med njimi je bilo tudi kadilo. Tega opravila ni smel nihče drugi izvrševati kot duhovnik. S posebno slovesnostjo se je zažigalo kadilo na dan sprave. Zlato ponev je prinesel najvišji duhovnik sam pred žrtvenik ter nakladal dišeče kadilo na oglje, da je bil sveti prostor napolnjen z dehtečimi oblaki. — Ta navada je prešla od judovske božje službe v katoliško bogoslužje. Najstarejše podatke, ki govore o kajenju v cerkvi, imamo iz 4. stoletja. Sv. Ambrozij govori n. pr. v svoji homiliji o I. poglavju Lukeževega evangelija: »Naj nam pomagajo angeli, ko opravljamo presv. daritev in ko zažigamo kadilo.« Molitve, ki jih moli mašnik pri slovesni maši, ko hodi s kadilnico okrog oltarja, so pa v navadi šele kakih 400 let.

Katehetsko gibanje.

Sestanek 2. aprila. (Obisk zadovoljiv; navzočih več zunanjih gg. veroučiteljev.) Po objavi nekaterih predsedstvenih in tajniških naznanil je prečital tajnik daljšo razpravo o »Razburkani dobi mladincev«. Takozvana pubertetna doba odraščajoče mladine provzroča odgojitelju in staršem dostikrat najbridkejše izkušnje ter terja od njih podvojeno skrb in pozornost. Prvi del razprave je pokazal, kako se pojavlja nastop in razvoj te dobe; drugi del pa pojasnjuje vzgojno metodo in vzgojne pomočke, ki jih je treba uporabljati, da bo mladina brez zlih posledic prekoračila to nevarno dobo, in da bo v dobrem utrjena nastopila moško dobo dela in navora. — Ob razgovoru so navzoči priteknili še marsikatero pedagoško drobtino. Mnogo se je s tem vzgojnim vprašanjem bavil zlasti prof. dr. Levičnik, ki je opisal nekaj prav zanimivih pojavov iz razburkane dobe mladincev. Poudarjalo se je zlasti to (dr. Merhar), da je mladina v tej dobi zelo pristopna in dovzetna za verska čustva, za verstvene nagibe, da ima veliko zmisla do narave, kar naj vzgojitelj vse uporabi v dobro pri vzgoji. — Za prihodnje sestanke v tem semestru ima katehetsko društvo že določeno tvarino: Kateheza o sv. maši. (Referent je bil to pot zadržan.) — Življenje svetnikov in kateheza.

Društvo je sklenilo, da pošlje p. n. knezoškofijskemu ordinariatu prošnjo, naj posreduje, da se ustanovi in razpiše še eno katehetsko mesto v Ljubljani. S tekočim šolskim letom je naraslo toliko učnih ur, da posamezniki težko zmagujejo ogromno delo. Nagrada za nadure je pa tudi tako beraška, da se posamezniki res le žrtvujejo, ako sprejmo nadure. Enemu izmed katehetov, ki je imel pet tedenskih nadur, so nakazali za pol leta celih 48 kron nagrade!

Novo katehetsko mesto je potrebno v Ljubljani. Društvo slovenskih katehetov je vsled soglasnega sklepa zboro-

valcev poslalo p. n. ordinariatu sledečo prošnjo:

»Prečastiti kn. šk. ordinariat! — Ker je od časa, ko se je ustanovilo peto katehetsko mesto v Ljubljani, število učnih ur dokaj naraslo (otvorili so več novih razredov po raznih šolah, ustanovili pomožno šolo, dovolili po dve učni tedenski uri v vseh višjih razredih [od 6. do 8. razreda]), so nekateri stalni katehetje tako obremenjeni, da bo zlasti zdaj, ko treba še posebej pripravljati na tri svete zakramente, sila težko izhajati.

Nadure (čez 24 tedenskih ur) so tako siromašno honorirane, da je le čin gorečnosti in požrtvovalnosti, če se kdo more lotiti učnih nadur.

Opomniti je tudi, da morajo ob času samo dopoldanskega pouka vse nadure na škodo verstvenemu pouku odpasti, ker v tej dobi ni na razpolago več kot 24 tedenskih ur.

Ako se ne razpiše novo katehetsko mesto, bo prihodnje jesen zopet zadrega, ko je treba pričeti pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Z ozirom na vse to priporoča Društvo slov. katehetov, naj blagovoli preč. kn.-škof. ordinariat pri kompetentni šolski oblasti posredovati, da se ustanovi še to katehetsko mesto v Ljubljani.«

Katehetske beležke.

Starost birmancev. Prof. M. Gatterer S. J. je bil svojčas objavil v »Kath. Kirchenzeitung« daljšo razpravo o vprašanju »V kateri starosti naj prejmejo otroci zakrament sv. birmе?« Citira najprej rimski katekizem, ki se glede prejemanja sv. obhajila popolnoma vjema z zahtevo papeža Pija X. Rimski katekizem govori o birmi takole: »Zakrament sv. birmе se more podeliti vsakemu krščenemu človeku; vendar pa ni svetovati, da bi prejeli otroci sv. birmo, preden pridejo do spoznanja. Radi tega se zelo priporoča, da ta zakrament preloži vsaj na sedmo leto, kdor noče čakati do 12. leta. Sv. birma namreč ni za zveličanje neobhodno potrebna, ampak je zato postav-

ljena, da nas oboroži z veliko močjo, ako se imamo boriti za krščansko vero.« (Cat. Rom. p. II. cap. 3 q. 14.)

Iz teh besedi je jasno sledeče:

Ker sv. birma za zveličanje ni neobhodno potrebna, tudi vprašanje o starosti birmanca ni tako važno; radi tega more vzgojitelj ta zakrament odložiti na poznejši čas, če ima vzrok za to. Po besedilu rimskega katekizma — tako se zdi — je še celo bolj primerno, če se prejem sv. birmo odloži na poznejšo otroško dobo. Vzrok je utemeljen v besedilu samem: »Sv. birma je zato postavljena, da nas oboroži, ako se imamo boriti za krščansko vero.« Ta boj se pa prične navadno šele, ko zgine otroška doba, tedaj okrog 12. leta.

Vprašanje, kdaj je prejeti kak zakrament, se ravna po namenu, ki ga je imel Gospod, ko je postavil dotični zakrament. Zakrament sv. Rešnjega Telesa je Jezus postavil zato, da bi bil naša dušna hrana; to hrano je treba tedaj takoj prejemati, kadar je življenje milosti v nevarnosti, t. j. takrat, kadar pride otrok do spoznanja.

Čas, kdaj je prejeti zakrament svete birmo, se naj določi tudi po namenu tega zakramenta. Namen sv. birmo je: Okrepitev, oboroženje zoper nevarnosti svete vere, osobito zoper zunanje nevarnosti, zoper smešenje, zaničevanje, pregovarjanje, zoper silo. Kdaj se oborožim? Takrat, ko grem v boj. Moč sv. birmo tedaj potrebuje mlada duša takrat, kadar se bliža nevarnost, to je pa navadno v poznejši otroški dobi.

Premalo svetopisemskega pouka. V »Korrespondenzblattu« je nedavno neki J. U. priobčil odlomek pogovora, ki ga je imel s svojim škofom o katehetskih zadevah. Škof je z ozirom na izkustva ob svojih kanoničnih vizitacijah izjavil sledeče: »Kolikor sem se prepričal, se biblične zgodbe le preveč odrivajo in zanemarjajo. Povejte svojim tovarišem: Več svetopisemskih zgodb! Nova generacija ne umeva več pridig, ker se ni seznanila s sv. pismom. Zgodbe od Mojzesa dalje so večini zatvorjena vrata.« J. U. je nato pojasnjeval, da je pač za zgodbe in krščanski nauk premalo časa odmer-

jenega. Škof: »Bolje bo, če se manj važni deli katekizma prezró in se zato več svetopisemskih zgodb prouči« . . .

Sodba izkušenega škofa je čisto pravilna in uvaževanja vredna. Znano je, da so to stvar razmotrivali in pretresovali tudi na dunajskem katehetskem kongresu ter sklenili peticijo, naj vlada dovoli več ur za verstveni pouk na vseh kategorijah ljudskih šol. Dokler pa tega ne dosežemo, bo težko ustreči željam višjepastirskih katehetskih prijateljev, osobito, če se bomo še dolgo mučili s sedanjimi učnimi knjigami. — J. U. nasvetuje, naj bi dušni pastirji imeli tudi v cerkvi praktične in koristne svetopisemske govore, ki bi se pri njih posebno ozirali na staro zavezo.

Kako naj otroci poklekujejo v cerkvi. Pri februarjem katehetskem sestanku je bil razgovor tudi o tem, če naj otroci pri sv. obhajilu pokleknjejo na obe kolena. Gospodje so določili: »Katehet razloži, kaj je pravilneje in boljše; dovoliti pa sme poklekovanje na eno koleno, ker je med odraslimi bolj običajno itd. (Gl. »Slov. Učit.« 1913, 37.) K temu pripomnimo, da ni nobenega cerkvenega predpisa, ki bi vernikom ukazoval, da morajo pred obhajilom ali po obhajilu poklekovati na obe kolena. Tudi praksa ne govori za to. Po bogoslovnih semeniščih v Rimu, kjer strogo pazijo na sv. obrede, kleriki pri sv. obhajilu poklekujejo na eno samo koleno. Torej tudi pri laikih ni treba več zahtevati in ni treba razlagati v šoli, da je poklekovanje na obe kolena bolj in pravilneje.

Ob tej priliki dostavimo še nekaj drugega o poklekovanju v cerkvi. Povejmo otrokom v šoli, kolikrat in kje morajo poklekniti, če prihajajo v cerkev ali odhajajo iz cerkve. Pri nas je navada, da ljudje ob prihodu v cerkev poklekujejo pri kropilniku in še enkrat tam, kjer se ustavijo; in ko odhajajo, poklekujejo na mestu, kjer so prej stali ali sedeli, in pri kropilnem kamnu se še enkrat obrnejo proti oltarju in zopet pokleknjejo ali se vsaj nekoliko priklonijo. Če kdo drugače naredi, ga že postrani pogledujejo, češ, da ne vé, kaj se spodobi v cerkvi.

Kako je soditi o tem dvojnem poklekanju? — Zapovedano ni nikjer, da bi morali dvakrat poklekovati ali se priklanяти, ko prihajamo v cerkev ali ko odhajamo iz nje. Pravilni običaj, ki se je razvil po analogiji iz nekaterih določb za mašnike, je pa tale: Ko pridemo v cerkev, se pri kropilniku pokrižamo z blagoslovljeno vodo, ne da bi se kaj priklonili proti oltarju ali celo pokleknili. Potem gremo na mesto, kjer mislimo ostati; če pridemo med potjo mimo tabernakelja, v katerem se hrani Najsvetejše, pokleknemo na eno koleno, in potem gremo na svoje mesto. Če na poti do svojega prostora ne gremo mimo tabernakelja, pokleknemo proti tabernakelju šele tedaj, ko smo dospeli na svoj kraj. Pri odhajanju iz cerkve velja tako pravilo. Kdor pojde grede iz cerkve mimo tabernakelja, bo pokleknil med potjo nasproti tabernakelju; kogar pa pot iz cerkve ne vodi mimo tabernakelja, naj poklekne, preden zapusti svoje mesto. Pri vratih se pokrižamo, ne da bi se še enkrat obrnili ali pokleknili ali se priklonili proti oltarju. To je rimska praksa, preprosta, pa dobra: tako delajo škofje in kardinali, učimo še mi tako naše otroke.

Poklekanje na obe kolena je klerikom ukazano, ko prihajajo v cerkev ali odhajajo iz cerkve, če je presv. Rešnje Telo izpostavljeno v monštranci ali če pri oltarju prav takrat delé sv. obhajilo. Priporočajmo to tudi otrokom.

Dr. F. U.

Zgledi.

»Vero je iznašel.« (Iz dnevnika misionarja Conratha S. J.) Bilo je na Filipinskem otoku Luzon. Ura je kazala že skoraj deset, tako pripoveduje pater Conrath. Treba je bilo prenehati s spovedovanjem ter reči ameriškim vojakom, naj bi se potrudili drugo jutro zopet k spovednici. Trije so obljubili; četrti pa pravi: »Duhovni oče; jutri sem službeno zadržan, jaz bi se še danes rad spovedal, bom hitro opravil.« Peti me opozori na prej dano obljubo, da mu bom pomagal, ker še do takrat ni bil nikoli pri spovedi. Nisem mogel odreči, ampak vesel

sem bil, da sem našel pri vojakihih toliko odločne volje in toliko gorečnosti.

Ko sem še ta dva vojaka spovedal, sem se podal v celico, ki mi jo je zelo udobno oskrbel neki stotnik na svojem stanovanju. Tu so bili zbrani tudi drugi častniki, ki so se po prestani dnevni vročini zadovoljno pogovarjali pri čaši mrzle pive. Takoj sem dobil večerjo, potem sem pa moral rad ali nerad kramljati in se zabavati s častniki. Vsled moje navzočnosti se je obrnil pogovor na versko polje. Neki mlad častnik se je hotel izkazati kot veščak ter je jel samozavestno in prostodušno pripovedovati takole: »Čujte, gospod pater, meni se je posrečilo, da sem našel pravo vero! Moja vera je kratka, jasna in preprosta, da si boljše ne morem ne misliti, ne želeti.« »To je imenitno,« mu je segel v besedo gospod L.; povejte in osrečite še nas s svojo novostjo! Vaša izjava draži našo vedoželjnost.« »Dobro; povem,« pravi častnik. »Moja vera je taka: Ne stori nobenemu nobene krivice, in veruj, kar hočeš. To mi zadostuje. Kaj pa vi pravite na to, prečastni?«

»Na to vam, gospod N., kratko in jedrnatno odgovarjam: Vaša vera je prava in dobra, če jo Bog potrdi. Ako pa Bog pravi: »S to vero se boš pogubil,« potem pa ni in ni dobra.« No, poglejmo, kaj pravi Kristus: »Kdor ne veruje, bo pogubljen!« Torej vaša vera ni ne dobra, ne prava. Ali še krajše: Vera, ki vodi v pogubljenje, ni nič vredna; vaša vera pa vodi v pogubljenje, torej ni nič vredna.«

Pri teh besedah je bogoslovec v vojaški uniformi debelo pogledal in ni našel besede, da bi branil svojo prejšnjo bedarijo, ki toliko pomeni, kot če bi kdo rekel: Poganstvo in krščanstvo je Bogu enako všeč.

V poznejšem pogovoru sem častniku pojasnjeval, da imamo poleg zapovedi ljubezni še druge zapovedi, ki uravnavaajo človekovo razmerje do Boga. Ko sem mu natančneje razložil pomen besedi (»Kdor ne veruje, bo pogubljen«), ki jih je govoril naš božji Učenik, je mož izprevidel, da bi bila to naravnost nepokorščina do Boga, če bi jih kdo zavrgel in odklonil.

Drugo jutro so prišli navsezgodaj moji dragi ameriški vojaki k mizi Gospodovi. Eden izmed njih je, kakor rečeno, opravil šele prvo sv. obhajilo. Prejel je svojega Boga z iskreno pobožnostjo in z veliko notranjo tolažbo.

Kdo je bil srečnejši, mladi častnik s svojo prazno, izmišljeno vero brez dogem in brez dolžnosti, ali katoliški vojaki, ki so prejeli sv. zakramente, izvršili svojo versko dolžnost ter zadobili dušni mir?

Učiteljski vestnik

Naraščaj v Slomškovi zvezi. V seji centralnega odbora dne 27. marca so bili sprejeti v Slomškovo zvezo sledeči novopričlašeni člani (25): Aleš Frančiška, učiteljica v Pečah; Rant Terezija, učiteljica na Malinskem vrhu pri Poljanah; Kramer Olga, učiteljica v Škofji Loki; Maier Jožica, učit. na pomožni šoli v Ljubljani; Colnar Antonija, učit. v Selcih na Gor.; Paplar Marija, učit. na Bukovščici; Pogačar Franja, učiteljica v Bukovici; Terpin Antonija, učit. v Kanomljah; Berlan Julija, učit. v Zagradcu; Lekse Marija, učit. v Dol. Nemški vasi; Vilman Marija, učit. pri Sv. Križu nad Jesenicami; Kern Marija, učit. v Zvirčah; Monetti Leonija, učit. pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Lorber Lojzika, učiteljica pri Sv. Benediktu v Slov. goricah (Štaj.); Vončina Josipina, učit. v Starem trgu; Labernik Fani, učit., Trnje na Krasu; Zupančič Karolina, učit., Križe pri Trziču; Grom Josipina, učit. v Ljubljani; Podlogar Marija, učit. na Telčah; Verhunec Franja, učit. v Žireh; Trefalt Pavla, učit. v Trzišču; Škerjanec Marija, učit., Sv. Jakob ob Savi; Surc Marija, učit. v Gornjih Sušicah; Skebè Venceslav, učitelj na Trebelnem.

Izključena sta bila en član in ena članica; odstopila je ena članica; sprejem nekaterih prosilcev in prosilk se je odložil; dvema oglašencema in eni gospodični se je sprejem odklonil.

Za c. kr. okrajne šolske nadzornike na Kranjskem so imenovani sledeči gg.: Gabršek Frančišek, šolski ravnatelj v Ljubljani (za ljubljanski in kamniški okraj); Maier Anton, c. kr. vadniški učitelj (za Ljubljano); Novak Josip, c. kr. učitelj v Idriji (za slovenske šole v kočevskem okolišču); Simon Karel,

mestni učitelj v Ljubljani (za kranjski in radovljiški okraj); Stiasny Ljudevit, nadučitelj v Zagorju (za litijski in krški okraj); Strukelj Ivan, nadučitelj v Dobropoljah (za novomeški in črnomaljski okraj); Thuma Ivan, šolski ravnatelj v Postojni (za postojnski in logaški okraj). Imenovanim gg. nadzornikom, ki jim je poverjen tako važen mandat: vodstvo učiteljstva in ljudskega šolstva na Kranjskem, iskreno častitamo.

Nadzorstvo ljudskih šol z nemškim učnim jezikom bosta imela nadučitelj Primosch (na Kočevskem) in c. kr. realčni profesor dr. H. Svoboda (v Ljubljani in na Gorenjskem).

Zastopniki starejšinstev v c. kr. okr. šolskih svetih: Okraj ribniški bo zastopal Fran Grebenc, posestnik v Dol. Lazih pri Ribnici; namestnik mu je Ivan Knavs iz Loškega potoka. Velikolaški okraj bo zastopal Anton Škulj, posestnik (Grič); namestnik Ant. Strnad.

Dopust je dobila gdčna Marija Mlaka, učiteljica na Vrhnikih; namešča jo gdčna Hermina Kobal, doslej učiteljica na Blatni Brezovici. Obolelo učiteljico Rozo Černe v Rudniku namešča gdčna Marija Habe, doslej suplentinja v Zgornji Šiški.

V bogati deželi — beračija. Odkar ne deluje češki deželni zbor, čuti posledice nemške obstrukcije osobito češko učiteljstvo. Od l. 1908. se ni ustanovilo nobeno novo učiteljsko mesto. Absolvirani učiteljski kandidati ne morejo dobiti učnih mest ter si preskrbujejo službe drugod. Ob koncu tekočega šolskega leta bo gotovo vsega skupaj čez 3000 učiteljskih moči brez službe in brez kruha, ako se poprej ugodno ne razreši vprašanje o delovanju deželnega zbora

in o finančnem načrtu v državnem zboru, ki bi češki prinesel okrog 10 milijonov.

Smrtna kosa. Umrl je po kratki boleznini strokovni učitelj kmetijske šole na Grmu gosp. Anton Planinšek. — Dne 10. marca so pokopali Edmunda Lachainer, učitelja na meščanski šoli v Postojni. R. i. p.!

Priznanje. C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je izrekel g. Frančišku Lavtičarju, nadučitelju v Spodnji Šiški — priznanje za modro in smotreno vodstvo deške in dekliške osemrazrednice, kakor tudi za zgledno uravnavo šolskega vrta. S to pohvalo je počaščeno seveda tudi ondotno učiteljstvo, ki pripada povečini Slomškovi zvezi.

Zastopniki deželne odbora v c. kr. okr. šolskih svetih. Č r n o m e l j: Člana: Vukšinič Davorin, oskrbnik v Metliki, in Novak Jožef, župnik v Dragatušu; namestnika: Plut Jakob, župan v Semiču in Doltar Josip, župan v Črnomlju. K a m n i k: Mejač Andrej, veletržec v Komendi, Poznič Jožef, posestnik; — Janežič Matej, župan v Domžalah, Tič Franc, župan v Drtiji. K o č e v j e: Krumpestar Franc, župnik pri Sv. Gregoriju, Lovšin Anton, posestnik; — Bauer Anton, župan pri Fari, Oražem Aleš, posestnik (Sodražica). K r a n j: Dr. Ivan Hubad, okr. zdravnik v Škofji Loki, Brodar Janez, posestnik; — Avg. Šinkovec, župnik v Škofji Loki, Kumer Ivan, posestnik v Kranju. K r š k o: Al. Kurent, župnik v Krškem, Ant. Cerkovnik, župan v Št. Rupertu; — Zaman Josip, posestnik, Bukovec Alojzij, posestnik. L i t i j a: Širaj Andrej, župnik na Savi, Jeraj Ignacij, župan v Stehanjivasi; — Ant. Snoj, posestnik, Janez Antončič, posestnik. L j u b l j a n a (okolica): Košak Franc, dež. poslanec, Tršar Franc, župan na Vrhniki; — Oražem Josip, župan v Mostah, Rihar Val., župan v Polhovem Gradcu. L j u b l j a n a (mesto): Dr. Vinko Gregorič, dež. poslanec, Štefe Ivan, urednik; — Štrukelj Josip, c. kr. poštni ravnatelj, Ložar Jernej, obč. svetovalec. L o g a t e c: Turk Ivan, posestnik, Pe-

trič Franc, župan v Žireh; — Fatur Ivan, župan na Rakeku, Istenič Franc, posestnik v Logatcu. N o v o m e s t o: Picek Jurij, trgovec v Novem mestu, Oblak Anton, župnik v Št. Lovrencu; — Vintar Franc, posestnik, Nemanič Martin, župnik v Brusnicah. P o s t o j n a: Abram Anton, kurat v Št. Petru na Krasu, Urbančič Franc, župan v Knežaku; — Dolgan Jakob, župan v Košani, Bešter Ivan, župnik v Senožečah. R a d o v l j i c a: Josip vitez Pogačnik, drž. in dež. poslanec, Adolf pl. Kappus-Pichelstein, župan v Kamni gorici; — Resman Vinko, posestnik v Radovljici, Jan Jakob, župan v Gorjah.

Kako »naši« hvalijo liberalne učiteljice:

»Učiteljica G. je skozinskoz naša, pridna; nima ne »Dana«, ne »Učit. Tov.«. Izvrstna moč. Če drži z liberalci, mi ni znano.«

»Učiteljica Z. v D. je v srcu liberalna, a ni naročena na »Učit. Tov.«, ni v liberalni zvezi; je tiha in prav nič ne meša.«

»B. je dobra; še v delavnik hodi k maši. Pri volitvi jo seveda pregovore naši nasprotniki.«

Vsem »zagovornikom« takih bi stavili vprašanje: »Zakaj ne pristopijo v Slomškovo zvezo?« Odgovor je očividni: »Zato, ker bi potem vendar ne mogli voliti več liberalno in iskati liberalnih družb!« — Vsem tistim, ki se za take vlečejo, povemo sledeči dogodek: V neki gostilni v Radovljici so zapazili liberalni gostje pristaša S. L. S. Začeli so izzivati: »Kdor je klerikalec, vun!« Klerikalec si ni upal vzdigniti; pač pa je vstala neka gospica ter proti vsej družbi izjavila: »Kdor si ne upa pokazati svojega značaja kjerkoli, ta je hinavec!« Plača in odide. Liberalna družba je bila osupla, toda priznala je, da je pogumna gospica govorila resnico in da se je možato obnesla.

Nauk: Mesto, da bi se vlekli za ljudi, ki imajo samo zunanji soj poštenosti, jih rajši poučimo, kaj je zares značajno!

Naša zborovanja.

Glavni odbor Slomškove zveze je imel svoje velikonočno posvetovanje dne 27. marca. Sklenilo se je soglasno, da se skliče v dneh katoliškega shoda v Ljubljani kongres katoliških slovenskih pedagogov. Že poprej je bilo dogovorjeno, da bo imela Slomškova zveza svoj letošnji občni zbor o priliki katoliškega shoda. Ker se pa za katoliški shod interesirajo tudi katoliški učitelji in pedagogi drugih kronovin, je odbor sklenil, da jih povabi na skupno sodelovanje, na skupen kongres. Med Čehi je že dokaj katoliškega učiteljskega naraščaja. Poslanec Karlčak je obljubil, da bo glede udeležbe Čehov vse sam uredil. Glede Hrvatov, Istranov in drugih narodnosti bo odbor Slomškove zveze stopil takoj v dogovor. Kongres se bo spravil v okvir sporeda katoliškega shoda in ne bo oviral splošnih, velikih zborovanj, ki bodo dostopna vsem zborovalcem in udeležencem. Izvolil se je takoj ožji odbor šestero članov (Simon, Štrukelj, Polak, Sadar A., Kržič, Čadež), ki ima dolžnost, urediti vse potrebno, da se bo tudi ta kongres sijajno obnesel. — Predsednik Slomškove zveze je naznanil, da se je obrnil do presvetlega knezoškofa ljubljanskega, naj bi blagovolil zopet letos oskrbeti učiteljem duhovne vaje v zavodu sv. Stanislava v št. Vidu, ki naj bi bile početkom septembra. — Predsedniku Jakliču se je izročila krasno izdelana diploma častnega članstva. Primeren nagovor je imel podpredsednik nadz. Simon. — Sprejetih je bilo več novih članov in članic.

Petje v ljudski šoli, to je bil predmet predavanja, ki ga je imela o priliki zborovanja ljubljanske podružnice Slomškove zveze dne 3. aprila mestna učiteljica gdčna M. Šerc. O petju kot šolskem predmetu se po naših zborovanjih doslej še ni mnogo govorilo; tudi v listih nismo zasledili posebnih obravnav, ki bi se v njih razpravljalo o tej zanimivi stroki. Gdčna predavateljica se sama mnogo in z veseljem trudi za povzdigo petja osobito med starejšimi gojenkami šentjakobske šole v Ljubljani in je dosegla že izredno lepe uspehe; o tem so pričale

že razne cerkvene slovesnosti, pri katerih so deklice začuda krasno popevale; storila je veliko uslugo, da je s svojim referatom navdušila za skrbnejše negovanje lepega petja tudi številne člane in članice naše ljubljanske podružnice, ki so bili domalega vsi navzoči in so napeto poslušali spretno sestavljeno razpravo.

V referatu je omenjala gdčna predavateljica najprej vzgojni moment, ki je skrit v petju; radi tega bi bilo prav, ako se vpelje nekoliko reforme tudi pri poučevanju petja. Mnogo se je zadnja leta reformiralo, le o petju so reformovci tiho molčali. Mehanično so dresirali stari in mladi učitelji tiste otroke, ki so imeli posluš, za druge se pa niti menili niso dosti, češ, saj nimajo ušes. Tudi pouk v petju naj bo metodičen; naj se vežbajo otroci po notah! Kot pomoček izbornu služi Druzovičeva pesmarica. Učitelj, ki hoče prodrati in doseči lepe uspehe, mora imeti veliko mero potrpežljivosti zlasti izpočetka; potem pa, ko so premagane glavne ovire, gre gladko in se pridobi mnogo dragocenega časa, ki ga sicer drugi »mehaniki« izgubljajo z dolgotrajnim in duhomornim vežbanjem. — Učitelj petja naj ne zamori v otroku veselja do petja, dasi izpočetka morda ne kaže nobenega posluha. — V nižjih razredih ne kaže učiti težkih pesmi. — Zanimivi so bili zlasti podatki o učbi, ki je primerna pri poučevanju petja.

Predavanju je sledilo dolgotrajno odobravanje. Predsednik Jeglič se je govornici v imenu hvaležnih poslušalcev toplo zahvaljeval. — Tovariš Fr. Lavtižar je v razgovoru poudarjal, da se tudi petje po posluhu marsikje premalo goji. Napreduje naj se tudi v tej stroki, napredek je mogoč, kar je gdčna referentinja izborna dokazala. — Vadniška učiteljica gdčna M. Štupca je pojasnjevala, kaj je krivo, da se petje po šolah zanemarija. Pojasnjevala je tudi svojo posebno metodo, ki z njo brez posebne izgube časa nauči otroke nižjih razredov lepo peti.

Referat bomo objavili.

Prihodnje zborovanje dne 8. maja bo združeno z izletom v Kleče

in v št. Vid. Zbirališče pri Sv. Krištofu na Dunajski cesti ob dveh popoldne.

Slomškova podružnica za Gorenjsko priredi 15. maja zborovanje v Kropi. Pričetek ob eni popoldne. Na sporedu je

predavanje nadučitelja Jos. Pleničarja o kroparski žrebljarski industriji. Po zborovanju ogledovanje ondotnih žrebljarskih delavnic. Vse člane in članice vljudno vabi — odbor.

Vzgoja

Ljubezen in zaupanje. »Kar od srca pride, najde zopet pot v srce,« pravi pregovor. Kje se to bolj uresničuje, nego v šoli? Otroci se še ne zavedajo dosti, da se uče za prihodnost, za življenje; zato pa taki nagibi ne izdajo kaj prida in ne pomagajo dosti, da bi se vsled tega otroci bolje učili, če se jim namreč prigovarja, da jim bo vse, česar se v šoli uče, v življenju koristilo. Največ pač pripomore za pridnost in učenje — ljubezen do učitelja.

Med tremi nagibi, ki so pri učenju najbolj izdatni, ima ljubezen in zaupanje do učitelja, do kateheta, prvo mesto. Ljubezen, želja, da bi vzgojitelju in učitelju dopadel, da bi mu napravil veselje, to je tista moč, ki naj izda pri otroku. So še drugi nagibi: strah pred kaznijo in častihlepnost, ki pa nimajo vselej tiste veljave in tistega pritiska. — Sami vemo, da niso imeli do nas, ko smo se šolali, bogve kaj etičnega vpliva pretirani moralisti in malenkostni ljudje, ki so prisluševali vsaki besedi, ostro čuvali na vsak korak, presojali vsak mladostni pogrešek kot »hudodelstvo«, ampak možje, ki so ravnali z nami z ljubeznivim zaupanjem, pogreške pa smatrali bolj za mladostno lahkomišljenost. Zaupanje in ljubezen takih mož odvrne mladino večkrat od krivih potov, dočim malenkostni nergači samo dražijo in dosežejo, da jim živahna mladina nalašč dela težave in provzroča nerodnosti.

Tudi vandalizem. V dobi cvetja bi opozorili vse prijatelje lepe narave, zlasti pa še šolnike, naj bi prilično izpregovorili v šoli besedo za varstvo cvetk, zelenja in sadnega cvetja. Ustanavljajo se društva za varstvo ptic, pa bi bilo skoraj umestno in potrebno, da bi zlasti za ljubljansko okolico ustanovili tudi društvo za varstvo cvetlic. Naši časopisi so že svojčas svarili in opozarjali na nevarnost, ki preti planikam in drugim bolj redko sejanim ljubljankam med planinsko floro. Enako bo treba povzdigniti glas zoper tiste nedeljske izletnike in izletnice, ki mislijo, da se niso dovolj postavili, če ne prinesejo v mesto celih šopov in celih naročij zelenja in cvetja. Saj priznamo, da je človeku prirodna ljubav do cvetk, da vsakdo, osobito dokler je mlad, rad utrga ali sprejme lepo dehtečo ali vsaj bujno cvetočo rožico; toda to grajamo, če se koča loti nenasitna sla, da hoče vse potrgati in pokončati, kar mu pride pod roko. Naj bi privoščil tudi drugim, da si naslanjajo oko ob krasno cvetoči naravi; naj se ohrani cvetje kolikormoč dolgo na radost vsem šetalcem in izletnikom! Šola ima dolžnost, da v tem oziru blažilno posreduje, da vceplja sicer veselje do cvetja, zabranjuje pa vandalsko pustošenje. Nedopustno je tudi po travnikih brodit in škodo delati.

Osebna vest. Naučni minister je podelil bivšemu nadzorniku g. Jožefu Turk naslov ravnatelja.

Knezoškofijska gimnazija v št. Vidu je dobila za l. 1912/13. pravico javnosti, kakor tudi dovoljenje, da sme izdajati državnoveljavna zrelostna izpričevala.

Novi škof poreško-puljski. Za izpraznjeno škofovsko stolico v Poreču je imenovan dr. Trifon Pederzoli, doslej župnik pri Sv. Antonu Novem v Trstu. Novi biskup je rojen v Kotoru kot sin cesarskega inženirja. Višje študije je dovršil v Avguštineju na Dunaju, nakar je služboval dalje časa kot spiritual v malem semenišču v Spljitu, potem pa kot mestni kaplan in katehet in slednjič kot župnik v Trstu, kjer je užival velik ugled. Novi škof govori dobro tudi slovenski.

Za vzgojo mladine in za mladinsko organizacijo so se zavzele nemške kmetiške žene, ki so nedavno zborovale v Berolinu. Razprav se je udeleževalo 500 žena; seveda je bilo med njimi tudi mnogo dam plemenitega stanu — veleposestnic. Zborovalke so tudi zahtevale, naj se še v večji meri prirejajo po deželi poučni tečajji.

Okr. šolski nadzorniki v Istri. (Dosedanj) H. Dominico (za slovenske in hrvaške šole koparskega okolišča); I. Bunca (za slov. in hrv. šole v okraju Voloska). Novoimenovani: Žic (Krk), Zgrablić (Pazin) in Fran Barbalić (Pula-Poreč). List »Narodna Prosvjeta« pozdravlja osobito g. Fr. Barbalića, ki je prvi nadzornik iz kroga hrvaških ljudskih učiteljev v Istri. Nadzornik Barbalić je tudi naš prijatelj in večletni naročnik »Slov. Učitelja«.

Učiteljska izobrazba. Zvezne države v Nemčiji zahtevajo od učiteljskih kandidatov šestletno učno dobo na učiteljsču, na Saškem pa celo sedemletno. Pri nas v Avstriji zadostuje temeljem § 28. drž. šol. zakona samo štiriletna priprava. Z ozirom na sosedne države in pa z ozirom na to, da sedanji razvoj šolstva nujno zahteva poglobitev znanja in širšo izobrazbo, smatrajo prijatelji učiteljskih

krogov za potrebno, da se § 28. drž. šol. zakona izpremeni v toliko, da bo dovoljeval tudi temeljitejšo izobrazbo. Poslanec Kemetter in tovariši so vložili že v avstrijski državni zbornici utemeljen predlog, po katerem naj bi se § 28. drž. šol. zakona takole glasil: Vzgojna doba učiteljsčnikov traja na najmanj štiri leta.

Treba bi bilo popraviti. § 92. šol. in učnega reda se glasi: »O tem, ali je šolski otrok zrel, da prestopi v višji razred, ali ne, odloči ob koncu šolskega leta učiteljska konferenca (!). — Povsem natančno določena mera vednosti v obveznih učnih predmetih seveda ne more priti odločilno v poštev; torej tudi redu »nezadostno« včasih ni prisojati odločilnega pomena. Vpoštevajo naj se vsestransko otrokove razmere, zlasti starost njegova in pa njegova duševna zrelost . . .«

Že sam stavek »naj o tem, ali je otrok zrel, da prestopi v višji razred, odloči ob koncu leta šolska konferenca« — priča, kako malo so sodelovali praktiki ob sestavi tega paragrafa. O zrelosti otrokovi morejo vendar odločevati samo tisti, ki so ga poučevali, ali pa so ga izpraševali.

Da slabi uspehi v kakem manj važnem predmetu (petje, risanje) ne morejo biti odločilni za prestop v bližnji razred, bo vsakdo pritrtil. Ni pa lahko razumeti, da naj bi bil še vedno lahko sposoben za bližnji razred tudi tak otrok, ki ima nezadosten red v kakem glavnem predmetu!

Zgorajšnji paragraf naj bi se morda takole glasil: Šolski otroci, ki imajo koncem šolskega leta nezadosten red v kakem glavnem predmetu, niso sposobni za bližnji višji razred ali oddelek. Izjema bi se z ozirom na starost dovolila, ako je bil otrok v enem razredu ali oddelku že tri leta. Pri teh in pri vseh otrocih, ki v glavnih predmetih (verouk, učni jezik, računstvo) nimajo nobenega nezadostnega reda, določajo o prestopu v višji razred učne moči onega razreda, v

katerem je bil otrok koncem šolskega leta. Pri tem je najbolj vpoštovati, če ima otrok zadostno duševno zrelost, da bo mogel v višjem razredu slediti pouku.

Priznanje. Katoličani v Avstraliji imajo za šolstvo dvojne stroške: plačevati morajo davek za državne šole, poleg tega pa vzdržujejo še svoje lastne katoliške šole. Skrb za privatne srednje šole ni majhna in ne lahka, ker dobivajo srednješolci, ki ne morejo doma študirati, državne ustanove letnih 700 K. Srednješolci, ki opoldne ne hodijo na dom, dobivajo pa manjšo podporo. Ker so se pa Avstralci sami prepričali o izrednih vzgojnih uspehih, ki jih dosežajo verstveni zavodi, so jeli katoličane posnemati tudi drugoverci ter ustanavljati konfesionalne srednje šole. Ker pa učenci teh zavodov niso dobivali ustanov, je manjkalo dijaštva. Pomagali so si z raznimi dispensami, katerih pa seveda katoliški zavodi niso bili deležni. Ker se je s spregledi glede državnih ustanov že preveč šarilo, je sklenil državni zbor odpraviti sploh vsako dispenzo; pač pa je postavil komisijo, ki naj preišče vse privatne srednje šole ter dožene, katere so najboljše. Tem naj bi bila odprta pot do državne podpore. Komisija je poklicala evropskega strokovnjaka, in sicer iz Anglije — nekega protestanta. Ta je izbral izmed privatnih srednješolskih zavodov 43 takih, ki najbolj ustrezajo zahtevam in so najboljše. Med temi 43. je 24 katoliških in 19 nekatoliških!! To je lepa zmagata katoliške Cerkve v Avstraliji!

Čevlje sodi naj kopitar. Okrajni šolski svet v mestu Friedland na severnem Češkem hoče namestovati cerkveno oblast ter daje sila mogočne ukaze glede prejemanja sv. zakramentov med ondotno šolsko okolišče. En tak ukaz se glasi: »Iz verstvenih, vzgojnih in nravnih razlogov se protivi c. kr. okr. šolski svet prezgodnjemu prejemanju zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa ter ukrene, da naj ostane dosedanja navada; vsem nasprotnim določbam cerkvene oblasti pa odreka razglasitev.«

Malo miroljubnosti spričuje ta okr. šolski svet, ko si prilastuje pravice, da posega v stvari, ki spadajo zgolj v pod-

ročje cerkvene oblasti in so popolnoma cerkvenega značaja. Kaj bi rekli židje, če bi kak okrajni šolski svet sklenil, da se mora iz verstvenih, nravnih in vzgojnih obzirov obrezovanje vršiti v poznejši dobi, nego je sedaj navada?! V vseh parlamentih celega sveta, kjer je kaj židov, bi dromljali o nestrpnosti ter bi skleпали o ostrih protestih . . . Sicer pa vso to gonjo na severnem Češkem uprižarja liberalno učiteljstvo, ki je v službi svobodne šole.

Študentke na katoliški univerzi v Lovinju (Löwen). Upravni svet katoliške univerze v Lovinju (Belgija) je dal dovoljenje, da se smejo kot redne slušateljice vpisavati tudi dijakinje. Lovinjsko vseučilišče se je naselilo v novem poslopju, ki je bilo blagoslovljeno 17. februarja.

Kuhinjski in gospodinjski pouk je sklenil vpeljati krajni šolski svet v Borovljah, in sicer v 3. razredu dekliske meščanske šole. Pouk se bo vršil v novem poslopju meščanske šole.

Še ne nehajo. Francoski kulturobojnik si izmišljujejo dannadan, kako bi zažgradili katoličanom pot do šole in do katoliške vzgoje. Francoski zbornici je predložen nov zakonski načrt, ki ima namen, katoliške šole popolnoma zatreti. Po novi postavi bodo dobili otroci, ki hodijo v državne ljudske šole, zastoj ne samo knjige in zdravniško pomoč, ampak tudi zajtrk. Na ta način bo konkurenca katoličanom otežkočena. Nova postava ima tudi paragraf, ki napoveduje kazen od 5 do 30 dni zapora onemu, ki bi na katerikoli način vplival, da ne bi starši pošiljali otrok v državne šole. — Žalostni uspehi sedanje vzgoje brez Boga na državnih šolah bodo — kakor je videti — le polagoma odprli oči tistim, ki so sedaj na krmilu. Kam bo prijadrala Francija, ako bo šlo tako naprej, bo pokazala bodočnost.

Uspehe francoske državne šole naj pokažejo sledeči podatki. Francija ima točasno 30 odstotkov analfabetov. Od leta 1872. je to procentno število poskočilo za 16 odstotkov, dasi je v istem času šolski budget narastel od 95 do 350 milijonov!! Število vojaških beguncev se je početvorilo, slučajni

upornosti pri vojaki so desetkrat številnejši, število mladoletnih obsojencev je poskočilo od 13.000 na 30.000. To so sadovi francoske protiverske laiške šole!

O vprašanju učiteljskih plač piše znani poslanec Scheicher v 5. številu »Korrespondenzblatt« tole: »Vprašanje učiteljskih plač ni popularno. Vsakdo prizna, da je povišanje upravičeno, potrebno; to priznajo tudi poslanci, dasi ni pričakovati, da bi bili zastopniki dežele in kmetijskih občin bogvekakoli navdušeni za to. Veliko število učiteljev se je žal postavilo v nasprotje s krščansko-socialnimi volilci, ki tvorijo po celi

deželi ogromno večino. Včasih kažejo to nasprotstvo na silno nespameten in neumljiv način. Sam sem doživel in videl, kako se je n. pr. v Königstetten dvignila vsa množica poslušalstva kot en mož za krščansko-socialnega kandidata. Ko je bilo protiglasovanje, sta namenoma demonstrialna dva učitelja ter sta izzvala med volilci tak upor in tako nevoljo, da sem ju moral zavarovati. Tako delajo njih liberalni tovariši tudi drugod. (Ali ne tudi na Kranjskem?) Ali je taka provokacija modra, umestna, koristna? Kdor hoče uživati ljubezen in podporo ljudstva, mora biti z ljudstvom!»

Slovstvo in glasba

O. Witz: **Der kleine Kommunion-Unterricht.** Saarlouis, Hausen & Co. (Rheinpreussen). M 1'. — Ta knjižica ima kateheze, prirojene za otroke, ki prejmejo prvič sv. obhajilo privatno, še preden se pripravijo za slovesno prvo sveto obhajilo. Witzova knjižica je dobra in prirejena primerno otroškemu umevanju. Kdor bi se pri pouku ravnal po navodilu teh katehez, bo otroke lahko spustil k slovesnemu sv. obhajilu, kajti o privatnem prvem obhajilu, ki ga priporočajo katehetje po nekaterih nemških provincah, so mnenja zelo različna; celo Monakovčani pravijo, da iz raznih vzrokov ne kaže te navade vpeljovati. Če je otrok zrel za sv. obhajilo, naj se mu dovoli, in sicer v zvezi s slovesnostjo, ki je ob tej velevažni priliki v navadi. Privatno prvo sv. obhajilo ima še to posledico, da je treba otroke, ki že hodijo k sv. obhajilu, še enkrat pripravljati na prvo sv. obhajilo.

Zweifacher Privaterstkommunionunterricht von Pfarrer Jakob Nist, Paderborn, Schöningh., S. 91. M 1'. — Pouk malih prvosposvedancev in prvoobhajancev dela težave marsikateremu kate-

hetu, ker se vsi dosedanji pomočki ozirajo na bolj razvite otroke. Nistova knjižica daje navodila za pouk najmanjših prvoobhajancev. Ima pet katehez za prvo spoved in sv. obhajilo, posebej pa še 12 katehez, ki vso tvarino bolj sistematično obdelujejo.

Slov. šolska Matica je razposlala za l. 1912. sledeče publikacije:

1. **Domoznanstveni pouk v ljudski šoli.** Po načrtih moderne metodike. Sestavila Eliza Kukovec. I. snopič. V Ljubljani 1912.

2. **Pedagoški Letopis.** XII. zvezek. Uredil H. Schreiner. Ljubljana 1912. Vsebina: I. Pedagoško slovstvo. 1. Verouk. 2. Spisi za mladino. 3. Zemljepis. 4. Prostorčno risanje. II. Razprave. III. Razna poročila o delovanju S. š. M.

3. **Flora slovenskih dežel.** I. snopič. Poljudnoznanstvena knjižnica. III. zvezek. Sestavlil Julij Glowacki, uredil dr. L. Poljanec. V Ljubljani 1912.

4. **Didaktika.** (Obče in posebno ukoslovje.) Posebno ukoslovje prirodoslovnega pouka v ljudski šoli. Spisal šolski svetnik prof. Fr. Hauptmann. IV. del. V Ljubljani 1912.

Razpis učiteljskih služb

V postojnskem okraju: Učno mesto za učiteljico na dvorazredni ljudski šoli v Budanjah. — Nadučiteljsko mesto na isti šoli. Prošnje do 23. aprila.

V šolskem okraju ljubljanske okolice:

1. Nadučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Horjulju;

2. nadučiteljska služba na dvorazrednici v Blatni Brezovici;

3. učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem Gradcu;

4. po eno učno in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah na Golem, Lipoglavem, v Rakitni in Zapotoku.

Prošnje za eno izmed teh učnih mest je za vsako posebej vložiti do 19. maja 1913.

V kočevskem okraju: Na dvorazrednici v Fara-vasi je razpisano učno mesto. (Prosto stanovanje.) Prošnje do 2. maja.

V šolskem okraju Kamnik:

1. Nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Dolskem;

2. eno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zgornjem Tuhinju.

Pravilno opremljene prošnje za vsako učno mesto posebej do 10. maja 1913.

V šolskem okraju Postojna:

1. Eno učno mesto za prirodoznansko strokovno skupino na trirazredni meščanski šoli v Postojni;

2. nadučiteljski mestina na dvorazrednih ljudskih šolah na Premu in Vrbovem;

3. učna mesta za učitelje na enorazrednih ljudskih šolah na Erzeltu, v Harijah, Podstenjah in na Razdrtem;

4. učno mesto za učitelja na štiri-razredni ljudski šoli v Senožečah;

5. učno mesto za učiteljico na dvorazredni ljudski šoli v Dol. Zemonu;

Pravilno opremljene prošnje do 8. maja 1913.

V šolskem okraju Logatec:

1. Nadučiteljski mesti na dvorazrednih ljudskih šolah v Rovtah in pri Sv. Vidu nad Cerknico;

2. učni mesti za učitelje na enorazrednih ljudskih šolah v Babinem polju in na Gorah;

3. učno mesto za učitelja na štiri-razredni ljudski šoli v Žireh, kjer ima učitelj na obrtni nadaljevalni šoli postranski zaslužek.

Prošnje do 8. maja 1913.

